

PRESUDA SUDA

17. rujna 1997.(*)

„Pojam ‚nacionalni sud‘ u smislu članka 177. Ugovora – Postupci za sklapanje ugovora o javnim uslugama – Direktiva 92/50/EEZ – Nacionalno tijelo za kontrolu”

U predmetu C-54/96,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku, koji je na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u uputio Vergabeüberwachungsausschuß des Bundes (Savezna komisija za nadzor postupaka javne nabave, Njemačka) u postupku

Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH

i

Bundesbaugesellschaft Berlin mbH,

o tumačenju članka 41. Direktive Vijeća 92/50/EEZ od 18. lipnja 1992. o usklađivanju postupaka za sklapanje ugovora o javnim uslugama (SL L 209, str. 1.),

SUD,

u sastavu: G. C. Rodríguez Iglesias, predsjednik, G. F. Mancini, J. C. Moitinho de Almeida, J. L. Murray i L. Sevón, predsjednici vijeća, C. N. Kakouris, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet, G. Hirsch, P. Jann (izvjestitelj), H. Ragnemalm, M. Wathelet i R. Schintgen, suci,

nezavisni odvjetnik: G. Tesauo,

tajnik: H. A. Ruhl, glavni administrator,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH, Franz Günter Siebeck, odvjetnik u Münchenu,
- za njemačku vladu, Ernst Röder, *Ministerialrat* u saveznom ministarstvu gospodarstva, i Bernd Kloke, *Oberregierungsrat* u istom ministarstvu, u svojstvu agenata,
- za Komisiju Europskih zajednica, Hendrik van Lier, pravni savjetnik i Claudia Schmidt, članica pravne službe, u svojstvu agenata,

uzimajući u obzir izvještaj za raspravu,

saslušavši usmena očitovanja Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH, njemačke vlade i Komisije na raspravi održanoj 28. siječnja 1997.,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 15. svibnja 1997.,

donosi sljedeću

Presudu

- 1 Rješenjem od 5. veljače 1996., koje je Sud zaprimio 21. veljače iste godine, Vergabeüberwachungsausschuß des Bundes (Savezna komisija za nadzor postupaka javne nabave, u daljnjem tekstu: Savezna nadzorna komisija) uputio je na temelju članka 177. Ugovora o EZ-u pitanje o tumačenju članka 41. Direktive Vijeća 92/50/EEZ od 18. lipnja 1992. o usklađivanju postupaka za sklapanje ugovora o javnim uslugama (SL L 209, str. 1.).
- 2 To je pitanje upućeno u okviru spora između Dorsch Consult Ingenieurgesellschaft mbH-a (u daljnjem tekstu: Dorsch Consult) i Bundesbaugesellschaft Berlin mbH-a (u daljnjem tekstu: javni naručitelj) u vezi s postupkom za sklapanje ugovora o javnim uslugama.
- 3 Dana 28. lipnja 1995. javni naručitelj objavio je u *Službenom listu Europskih zajednica* obavijest o javnoj nabavi arhitektonskih i graditeljskih usluga. Dana 25. kolovoza 1995. Dorsch Consult podnio je ponudu javnom naručitelju. Javni naručitelj, kojem je pristiglo 18 ponuda, zadržao je njih 7, među kojima i ponudu Dorsch Consulta. Dana 30. studenoga 1995. dva su društva, s jednim arhitektom, odabrana kako bi se osnovala radna skupina za izvršenje usluga koje su predmet nabave. Ugovor je potpisan 12. siječnja 1996. Dorsch Consult je 25. siječnja 1996. obaviješten da njegova ponuda nije ekonomski najpovoljnija.
- 4 Dorsch Consult se, nakon što je saznao da ga javni naručitelj nije odabrao za tu nabavu, ali prije nego što je njegova ponuda službeno odbijena, 14. prosinca 1995. već bio obratio saveznom ministarstvu za prostorno planiranje, graditeljstvo i urbanizam, kao službi kontrole provedbe postupka nabave, kako bi ishodio obustavu provedbe postupka i kako bi ugovor bio dodijeljen njemu. Smatrao je da je, sklapajući ugovor s drugim poduzetnikom, javni naručitelj prekršio kako odredbe Direktive 92/50 tako i članak 57.a stavak 1. Haushaltsgesetzes (zakona o načelima proračunskog prava, u daljnjem tekstu: HGrG). Odlukom od 20. prosinca 1995. služba kontrole provedbe postupka nabave proglasila se nenadležnom uz obrazloženje da prema člancima 57.a i 57.b HGrG-a nije bila ovlaštena kontrolirati provedbu postupka nabave kad se ona odnosi na usluge.
- 5 U tim je uvjetima Dorsch Consult 27. prosinca 1995. podnio zahtjev Saveznoj nadzornoj komisiji kako bi od nje dobio odluku, ističući da se služba kontrole provedbe postupka nabave neopravdano proglasila nenadležnom. Poblizje je objasnio da, ako Direktiva Vijeća 89/665/EEZ od 21. prosinca 1989. o usklađivanju zakona i drugih propisa u odnosu na primjenu postupaka kontrole na sklapanje ugovora o javnoj nabavi robe i javnim radovima (SL L 395, str. 33.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku,

poglavlje 6., svezak 6., str. 3.), nije bila prenesena, ipak je bila izravno primjenjiva i tijela odgovorna za pravnu zaštitu trebala su je poštovati.

6 Savezna nadzorna komisija utvrdila je da Savezna Republika Njemačka dosad nije prenijela Direktivu 92/50. Iako je postojala okružnica saveznog ministarstva gospodarstva od 11. lipnja 1993. u kojoj je bilo navedeno da je ta direktiva izravno primjenjiva i da ju je administracija treba primijeniti, to se ne može smatrati ispravnim prenošenjem direktive. Prema mišljenju Savezne nadzorne komisije, nacionalno pravo ne ovlašćuje kontrolno tijelo da provjerava poštovanje odredaba koje se odnose na provedbu postupka za sklapanje ugovora o javnim uslugama. Nadalje, sasvim je moguće da odredbe Direktive 92/50 imaju izravan učinak. Naposljetku, Savezna nadzorna komisija pita primjenjuje li se, u skladu s člankom 41. Direktive 92/50, nadležnost već uvedenih službi kontrole također izravno i na provedbu postupka za sklapanje ugovora o javnim uslugama.

7 Savezna nadzorna komisija je shodno tomu prekinula postupak i Sudu uputila sljedeće pitanje:

„Trebali li članak 41. Direktive Vijeća 92/50/EEZ-a od 18. lipnja 1992. tumačiti u smislu da nakon 30. lipnja 1993. tijela država članica koja su, u skladu s Direktivom Vijeća 89/665/EEZ-a od 21. prosinca 1989., nadležna za pravnu zaštitu u području provedbe postupaka sklapanja ugovora o javnoj nabavi koji ulaze u područje primjene direktiva 71/305/EEZ i 77/62/EEZ mogu također odlučivati o pravnim lijekovima koji se odnose na postupke za sklapanje ugovora o javnim uslugama u smislu Direktive 92/50/EEZ radi utvrđenja postojanja navodnih povreda prava Zajednice u području javne nabave ili nacionalnih pravila kojima se to pravo prenosi?”

Pravni okvir

8 Direktiva 92/50 ima cilj urediti postupke za sklapanje ugovora o javnim uslugama i primjenjuje se na ugovore o javnoj nabavi više od određenog praga. Kad je riječ o pravnoj zaštiti, članak 41. propisuje:

„U članku 1. Direktive 89/665 [...] stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Države članice poduzimaju mjere potrebne za osiguravanje da se, u vezi s postupcima za sklapanje ugovora koji su predmet direktiva 71/305/EEZ i 77/62/EEZ, odluke koje donose javni naručitelji mogu učinkovito i, što je najvažnije, što brže preispitati u skladu s uvjetima utvrđenim u sljedećim člancima, a posebno u članku 2. stavku 7. ove Direktive, s obrazloženjem da takve odluke predstavljaju povredu zakonodavstva Zajednice iz područja javne nabave ili nacionalnih propisa o provedbi tog zakonodavstva.”

9 U skladu s člankom 44. stavkom 1. Direktive 92/50, države članice trebale su je prenijeti prije 1. srpnja 1993.

10 Članak 2. stavak 8. Direktive 89/665 glasi:

„Ako tijela nadležna za postupke pravne zaštite po svojoj naravi nisu sudska, potrebno je uvijek dati pisano obrazloženje njihovih odluka. Nadalje, u tom slučaju potrebno je

osigurati odredbe koje jamče postupke na temelju kojih sve navodno nezakonite mjere tijela nadležnog za pravnu zaštitu ili svaka navodna povreda učinjena pri izvršavanju ovlasti dodijeljenih tom tijelu mogu biti predmetom sudske zaštite ili zaštite drugog tijela koje je sud ili sudsko vijeće u smislu članka 177. Ugovora o EEZ-u i neovisno je o javnom naručitelju i o tijelu nadležnom za pravnu zaštitu.

Članovi takvog nezavisnog tijela moraju se imenovati i razrješavati pod jednakim uvjetima kao i suci od strane tijela odgovornog za njihovo imenovanje, trajanje mandata ili razrješenje. Najmanje predsjednik tog nezavisnog tijela mora imati jednake pravne i stručne kvalifikacije kao i suci. Nezavisno tijelo mora donositi odluke u skladu s postupkom u kojem se saslušavaju obje strane i te odluke, na način koji određuje svaka država članica, moraju biti pravno obvezujuće.”

- 11 Direktiva 89/665 prenesena je u njemačko pravo zakonom od 26. studenoga 1993. (BGBl. I str. 1928.) koji je HGrG upotpunio dodavši mu članke 57.a do 57.c.
- 12 Članak 57.a stavak 1. HGrG-a glasi:

„Kako bi ispunila obveze koje proizlaze iz direktiva Europskih zajednica, savezna vlada uz suglasnost Bundesrata uredbom uređuje postupak sklapanja ugovora o javnoj nabavi robe, javnih radova i usluga kao i natječaje kojima je cilj dodjela ugovora o javnoj nabavi usluga [...]”
- 13 Članak 57.b stavak 1. HGrG-a za postupke sklapanja ugovora o javnoj nabavi robe, javnih radova i usluga spomenute u članku 57.a stavku 1. propisuje kontrolu od strane službi kontrole. U skladu sa stavkom 2. savezna vlada uz suglasnost Bundesrata donosi odredbe u obliku uredbi, kojima se uređuje nadležnost tih službi kontrole. Prema stavku 3. te odredbe služba kontrole dužna je pokrenuti postupak kontrole ako postoje elementi koji upućuju na pretpostavku da postoji povreda odredaba o provedbi postupka javne nabave na temelju uredbe usvojene na osnovi članka 57.a. Osobito je dužna pokrenuti spomenuti postupak kad povredu gore navedenih odredaba ističe netko tko ima ili je imao interes za dano tržište.
- 14 Prema članku 57.b stavku 4. HGrG-a služba kontrole provjerava poštovanje usvojenih odredaba na temelju članka 57.a. Ona može prisiliti javnog naručitelja da poništi nezakonite odredbe ili odluke ili da pak prihvati zakonite odredbe ili odluke. Osim toga može privremeno prekinuti postupak provedbe javne nabave. Na osnovi članka 57.b stavka 5. služba kontrole od javnog naručitelja može zahtijevati informacije potrebne za dovršenje svoje zadaće. Stavak 6. kaže da tužbe za naknadu štete, u slučaju povrede odredaba primjenjivih u području provedbe postupka javne nabave, moraju biti pokrenute na sudovima opće nadležnosti.
- 15 Članak 57.c stavak 1. HGrG-a kaže da su i federacija i Länder (savezne pokrajine) dužni osnovati nadzornu komisiju, koja svoju djelatnost obavlja neovisno i u sklopu svoje odgovornosti, i koja bi nadzirala postupke provedbe javne nabave u područjima koja se odnose na njih. Prema stavcima 2. do 4. te odredbe nadzorna komisija zasjeda u vijećima sastavljenim od predsjednika, profesionalnog suca i suca-laika. Oni su neovisni i od njih se zahtijeva samo da poštuju zakon. Predsjednik i jedan od sudaca prisjednika moraju biti dužnosnici. Što se tiče poništenja ili opoziva njihova imenovanja kao i njihove neovisnosti i opozivosti, različite odredbe Richtergesetz (zakon o statusu sudstva)

primjenjuju se analogijom. Kad je riječ o poništenju ili opozivu imenovanja neprofesionalnog člana, neke odredbe zakona o statusu sudstva također se primjenjuju analogijom. Između ostalog valja poništiti imenovanje neprofesionalnog člana kad on počini ozbiljan propust što se tiče svojih obveza. Mandat imenovanih neprofesionalnih članova komisije za nadzor jest pet godina.

16 U skladu sa stavkom 5. nadzorna komisija provjerava zakonitost odluka kontrolnih službi, ali ne i način na koji su te službe utvrdile činjenice. Ako se utvrdi nezakonitost neke odluke, nadzorni odbor nalaže službi kontrole da donese novu odluku uzimajući u obzir njegovo mišljenje. Prema članku 57.c stavku 6. HGrG-a, u roku od četiri tjedna nakon odluke službe kontrole, nadzornoj komisiji može se obratiti svatko tko je istaknuo povredu odredaba vezanih uz postupak provedbe javne nabave.

17 Člankom 57 c stavkom 7. HGrG-a uspostavlja se Savezna nadzorna komisija. Njezini dužnosnički članovi jesu predsjednik i suci prisjednici iz pravnih sastava Bundeskartellamta (Savezni ured za zabranjene sporazume). Predsjednik Bundeskartellamta uređuje sastav Savezne nadzorne komisije kao i formaciju i sastav vijeća. Imenuje neprofesionalne suce prisjednike i njihove zamjenike na prijedlog profesionalnih organizacija javnog prava. Usto provodi hijerarhijsku kontrolu po ovlaštenju savezne vlade. Savezna nadzorna komisija za provedbe postupka javne nabave također ima unutarnji poslovnik.

18 Sukladno članku 57. HGrG-a savezna vlada donijela je uredbu o provedbi postupka javne nabave. Ta je uredba međutim primjenjiva samo na ugovore o nabavi robe i radova, a ne na ugovore o nabavi usluga. Direktivu 92/50 Savezna Republika Njemačka dosad nije prenijela.

19 Sukladno člancima 57.b i 57.c HGrG-a savezna je vlada usvojila uredbu o postupku kontrole javne nabave (BGBl I 1994, str. 324.). Članak 2. stavak 3. te uredbe određuje:

„Odluka o službi kontrole koja se odnosi na javnog naručitelja izriče se pismeno, mora biti obrazložena i mora mu biti priopćena bez odgode. Služba kontrole bez odgode prenosi tekst svoje odluke svakom tko je istakao povredu odredaba provedbe postupka javne nabave, skreće mu pozornost na mogućnost upućivanja zahtjeva komisiji za nadzor provedbe postupka javne nabave u roku od četiri tjedna i navodi koja je nadzorna komisija nadležna.”

20 Članak 3. propisuje:

„1. Postupak pri komisiji za nadzor provedbe postupka javne nabave uređen je u okviru članka 57.c zakona koji se odnosi na načela proračunskog prava i ove uredbe, prema unutarnjem poslovniku komisije.

2. Komisija za nadzor provedbe postupka javne nabave dužna je, u skladu s člankom 177. Ugovora o osnivanju Europske zajednice, pokrenuti postupak na Sudu Europskih zajednica, kad smatra da je potrebno da taj Sud odluči o nekom pitanju koje se odnosi na tumačenje Ugovora ili na valjanost i tumačenje pravnog akta koji je donesen na temelju njega, kako bi Sudu omogućila da donese odluku.

3. Stranke u postupku pred službom za kontrolu provedbe postupka javne nabave valja saslušati prije bilo kakve odluke predmetnog vijeća.
  4. Vijeće nije ovlašteno prekinuti provedbu postupka nabave ili dati druge upute koje se odnose na provedbu postupka nabave.
  5. Vijeće odlučuje apsolutnom većinom glasova. Pismeno izrečena odluka mora bit obrazložena i bez odgode prenesena strankama.”
- 21 Unutarnji poslovnik Savezne nadzorne komisije za provedbu postupka nabave uređuje organizaciju i distribuciju predmeta kao i odvijanje postupka koji obuhvaća usmeni postupak na koji su sazvane dotične osobe, te uvjete prema kojima se Savezna nadzorna komisija ravna pri odlučivanju.

Dopuštenost

- 22 Prije nego što se odgovori na postavljeno pitanje, valja ispitati treba li se Savezna nadzorna komisija, u okviru postupka na temelju kojeg je ovo prethodno pitanje upućeno, smatrati sudom u smislu članka 177. Ugovora. To pitanje treba razlikovati od pitanja ispunjava li Savezna nadzorna komisija uvjete navedene u članku 2. stavku 8. Direktive 89/665, koje ovdje nije predmet.
- 23 Kod ocjenjivanja je li tijelo koje je uputilo zahtjev sud u smislu članka 177. Ugovora, što je pitanje koje potpada jedino pod pravo Zajednice, Sud vodi računa o skupu elemenata, kao što su njegova utemeljenost na zakonu, stalnost, svojstvo obvezne nadležnosti, kontradiktorna priroda postupka, primjena pravnih pravila te njegova neovisnost (vidjeti osobito, presude od 30. lipnja 1966., Vaassen-Göbbels, 61/65, Zb., str. 377.; od 11. lipnja 1987., Pretore di Salò/X, 14/86, Zb., str. 2545., t. 7.; od 17. listopada 1989., Danfoss, 109/88, Zb., str. 3199., t. 7. i 8.; od 27. travnja 1994., Almelo i dr., C-393/92, Zb., str. I-1477. i od 19. listopada 1995., Job Centre, C-111/94, Zb., str. I-3361, t. 9.).
- 24 Što se tiče toga je li utemeljeno na zakonu, Komisija ističe da je HGrG okvirni proračunski zakon koji ne predstavlja temelj ni pravu ni obvezi za građane kao pravne subjekte. Između ostalog navodi da Savezna nadzorna komisija može intervenirati samo kako bi kontrolirala odluke službi kontrole. U području javne nabave usluga dosad međutim nema nijedne nadležne službe kontrole. Komisija iz toga zaključuje da, u tom pogledu, nedostaje zakonska utemeljenost djelovanja Savezne nadzorne komisije.
- 25 U tom pogledu dovoljno je utvrditi da je Savezna nadzorna komisija ustanovljena člankom 57.c stavkom 7. HGrG-a. Stoga se ne može osporiti njezina utemeljenost na zakonu. Da bi se utvrdila utemeljenost na zakonu, nevažno je to što nacionalno zakonodavstvo nije Saveznoj nadzornoj komisiji dodijelilo nadležnosti u konkretnom području sklapanja ugovora o javnim uslugama.
- 26 Nadalje valja istaknuti da u pogledu stalnosti Savezne nadzorne komisije nema sumnje.
- 27 Komisija također osporava obveznu nadležnost Savezne nadzorne komisije, uvjet koji, prema njezinu mišljenju, može imati dvostruko značenje. To naime može značiti ili da stranke moraju biti dužne obratiti se tijelu koje je uputilo zahtjev za rješavanje njihova spora ili da odluke tog organa moraju biti pravno obvezujuće. Komisija se odlučuje u

korist drugog tumačenja i utvrđuje da nacionalno zakonodavstvo ne predviđa da su odluke Savezne nadzorne komisije izvršne.

- 28 Prvo valja utvrditi da odredbe članka 57.c HGrG-a utvrđuju nadzornu komisiju kao jedino tijelo koje provjerava zakonitost odluka službe kontrole. Ako se želi istaknuti povreda odredaba primjenjivih u području postupka provedbe javne nabave, obvezno se treba obratiti nadzornoj komisiji.
- 29 Drugo, iz članka 57.c stavka 5 HGrG-a proizlazi da, kad nadzorna komisija utvrdi nezakonitost odluka službe kontrole, ona toj službi nalaže da, poštujući odluku nadzorne komisije o pitanjima prava, donese novu odluku. Iz tog proizlazi da odluke nadzorne komisije imaju obvezujuću snagu.
- 30 Komisija također tvrdi da se Savezna nadzorna komisija, budući da prema napomenama te Savezne nadzorne komisije ne sudjeluje u kontradiktornom postupku, ne može smatrati sudom u smislu članka 177. Ugovora.
- 31 Valja podsjetiti da zahtjev za kontradiktorni postupak nije apsolutan kriterij. Osim toga, valja utvrditi da na temelju članka 3. stavka 3. uredbe o postupku kontrole javne nabave stranke u postupku pred službom kontrole provedbe postupka javne nabave moraju biti saslušane prije svake odluke predmetnog vijeća.
- 32 Prema Komisijom mišljenju kriterij koji se odnosi na primjenu pravnog pravila također nedostaje, jer, u skladu s člankom 57.c HGrG-a i člankom 3. stavkom 1. uredbe o postupku kontrole javne nabave, postupak primjenjiv u okviru Savezne nadzorne komisije uređen je njezinim unutarnjim poslovnikom, a taj poslovnik nema učinaka u pogledu trećih i nije javno objavljen.
- 33 Međutim nesporno je da je Savezna nadzorna komisija dužna primijeniti odredbe koje se odnose na provedbu postupka nabave poput onih koje su sadržane u direktivama Zajednice i nacionalne propise donesene radi njihova prenošenja. Osim toga, opći postupovni zahtjevi, poput obveze da se stranke saslušaju, da se odlučuje apsolutnom većinom glasova i da se odluke obrazlože, spominju se u članku 3. uredbe koja se odnosi na postupak kontrole javne nabave, koja je obavljena u *Bundesgesetzblattu*. Savezna nadzorna komisija shodno tome primjenjuje pravna pravila.
- 34 Dorsch Consult i Komisija naposljetku procjenjuju da Savezna nadzorna komisija nije neovisna. Vezana je za organizacijsku strukturu Bundeskartellamta, koji je i sam podložan kontroli ministra gospodarstva. Nije utvrđena duljina mandata ni za predsjednika ni za profesionalne suce, a odredbe kojima je cilj zajamčiti nepristranost odnose se samo na neprofesionalne članove.
- 35 Prvo valja istaknuti da prema članku 57.c stavku 1. HGrG-a nadzorna komisija obavlja svoju zadaću neovisno i pod vlastitom odgovornošću. U skladu s člankom 57.c stavkom 2. HGrG-a članovi vijeća neovisni su i od njih se zahtijeva samo da poštuju zakon.
- 36 Zatim valja naglasiti da se, u skladu s člankom 57.c stavkom 3. HGrG-a, najvažnije odredbe njemačkog zakona o sucima koje se odnose na poništenje ili opoziv njihova imenovanja kao i njihovu neovisnost i opozivost analogijom primjenjuju na profesionalne članove vijeća. Općenito, odredbe zakona o sucima koje se odnose na poništenje njihova

imenovanja kao i njihov opoziv primjenjuju se i na neprofesionalne članove. Nepristranost tih članova između ostalog osigurava članak 57.c stavak 2. HGrG-a prema kojem oni ne smiju voditi predmete u kojima su sami sudjelovali u donošenju odluke o dodjeli ugovora ili u kojima oni sami jesu ili su bili ponuditelji ili zastupnici ponuditelja.

- 37 Osim toga valja istaknuti da u ovom slučaju Savezna nadzorna komisija obavlja sudačku dužnost. Ona naime može utvrditi nezakonitost odluka koje je donijela služba kontrole i naložiti joj da donese novu odluku.
- 38 Iz svega prethodnog proizlazi da se Savezna nadzorna komisija u okviru postupka koji je doveo do ovog prethodnog pitanja mora smatrati sudom u smislu članka 177. Ugovora, tako da je prethodno pitanje dopušteno.

Meritum

- 39 Svojim pitanjem sud koji je uputio zahtjev u biti pita proizlazi li iz članka 41. Direktive 92/50 da su, ako ta direktiva po isteku roka predviđenog u tu svrhu nije prenesena, tijela država članica nadležna za pravnu zaštitu u području provedbe postupaka javne nabave radova i robe također ovlaštena odlučivati o pravnim lijekovima koji se odnose na postupke sklapanja ugovora o javnim uslugama.
- 40 Prvo valja istaknuti da je na pravnom poretku svake države članice da imenuje sud nadležan za odlučivanje o sporovima koji dovode u pitanje individualna prava, koja proizlaze iz pravnog poretka Zajednice, budući da ipak države članice snose odgovornost da u svakom slučaju osiguraju djelotvornu zaštitu tih prava. Podložno toj zadržci, nije na Sudu da sudjeluje u rješavanju problema nadležnosti do kojih na razini nacionalne organizacije sudstva može doći zbog klasifikacija nekih pravnih situacija utemeljenih na pravu Zajednice (presuda od 18. siječnja 1996, SEIM, C-446/93, Zb., str. I-73, t. 32.).
- 41 Zatim valja utvrditi da članak 41. Direktive 92/50, iako obvezuje države članice da poduzmu potrebne mjere da se u području ugovora o javnim uslugama zajamči djelotvorna pravna zaštita, ne navodi ni koja to nadležna nacionalna tijela moraju biti, a ni da mora biti riječ o onim istim tijelima koja su države članice imenovala u području javne nabave radova i roba.
- 42 Međutim, nesporno je, prvo, da članci 57.a do 57.c HGrG-a imaju za cilj prenošenje Direktive 89/665 i, drugo, da je taj isti članak 57.a osnovna odredba za prenošenje Direktive 92/50, prema kojem savezna vlada još nije postupila.
- 43 U tim okolnostima prvo valja podsjetiti da obveza država članica, koja proizlazi iz neke direktive, da postignu rezultat predviđen tom direktivom kao i njihova zadaća na temelju članka 5. Ugovora o EZ-u da poduzmu sve odgovarajuće opće i posebne mjere kako bi osigurale izvršenje te obveze, pripada svim tijelima država članica pa i, u okviru njihove nadležnosti, njihovim sudskim tijelima. Iz toga slijedi da primjenjujući nacionalno pravo bilo da je riječ o odredbama prije ili poslije Direktive, nacionalni sud koji ga je pozvan protumačiti dužan je to učiniti koliko je moguće u svjetlu teksta i krajnjeg cilja Direktive, kako bi postigao rezultat koji je cilj te Direktive i time postupio u skladu s člankom 189. trećim stavkom Ugovora o EZ-u (vidjeti presude od 13. studenoga 1990., Marleasing, C-106/89, Zb., str. I-4135, t. 8.; od 16. prosinca 1993., Wagner Miret, C-334/92, Zb., str. I-6911, t. 20. i od 14. srpnja 1994., Faccini Dori, C-91/92, Zb., str. I-3325, t. 26.).

- 44 Drugo, valja istaknuti da je pitanje imenovanja tijela nadležnog za odlučivanje o pravnim lijekovima u području javne nabave usluga relevantno čak i ako Direktiva 92/50 nije prenesena. Naime, u slučaju kad je država članica propustila poduzeti tražene izvršne mjere ili je usvojila mjere koje nisu u skladu s nekom direktivom, Sud je pod određenim uvjetima pojedincima priznao pravo da se na direktivu pozivaju na sudu, protiv države članice koja ne izvršava obvezu. Ako to minimalno jamstvo ne može služiti kao opravdanje državi članici da se pravodobno oslobodi obveze poduzimanja mjera primjerenih svrsi svake direktive (vidjeti osobito presudu od 2. svibnja 1996., Komisija/Njemačka, C-253/95, Zb., str. I-2423, t. 13.), ipak može imati za učinak da se pojedincima omogući da se protiv države članice pozovu na bitne odredbe Direktive 92/50.
- 45 U preostalom dijelu valja podsjetiti da, iako se nacionalne odredbe ne mogu tumačiti u skladu s Direktivom 92/50, zainteresirane osobe ipak mogu tražiti, primjenom primjerenih postupaka iz nacionalnog prava, naknadu štete pretrpljene zbog neprenošenja Direktive u propisanom roku (vidjeti osobito presudu od 8. listopada 1996., Dillenkofer i dr., C-178/94, C-179/94, C-188/94, C-189/94 i C-190/94, Zb., str. I-4845.).
- 46 Stoga na prethodno pitanje valjda odgovoriti da iz članka 41. Direktive 92/50 ne proizlazi da su, ako ta direktiva nije prenesena po isteku roka predviđenog u tu svrhu, tijela država članica nadležna za pravnu zaštitu u području provođenja postupka javne nabave radova i robe ovlaštena odlučivati o pravnim sredstvima koja se odnose na provođenje postupka javne nabave usluga. Međutim, kako bi se ispunio zahtjev da se nacionalno pravo tumači u skladu s Direktivom 92/50 i zahtjev da zaštita prava pojedinaca mora biti učinkovita, nacionalni sud ima obvezu provjeriti omogućuju li relevantne odredbe nacionalnog prava da se pojedincima prizna pravo na pravni lijek u području provođenja postupka javne nabave usluga. U predmetnim okolnostima nacionalni je sud dužan osobito provjeriti može li se to pravo na pravni lijek izvršavati pred onim istim tijelima koja su za to predviđena u području sklapanja ugovora o javnoj nabavi robe i javnim radovima.

Troškovi

- 47 Troškovi koje su iznijele njemačka vlada i Komisija Europskih zajednica, koje su podnijele očitovanja Sudu, ne nadoknađuju se. Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred nacionalnim sudom, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka.

Slijedom navedenog,

SUD,

o pitanju koje je rješenjem od 5. veljače 1996. uputio Vergabeüberwachungsausschuß des Bundes (Savezna komisija za nadzor postupaka javne nabave), odlučuje:

Iz članka 41. Direktive Vijeća 92/50/EEZ od 18. lipnja 1992. o usklađivanju postupaka za sklapanje ugovora o javnim uslugama ne proizlazi da su, ako ta direktiva nije prenesena po isteku roka predviđenog u tu svrhu, tijela država članica nadležna za pravnu zaštitu u području provođenja postupka javne nabave radova i robe ovlaštena odlučivati o pravnim sredstvima koja se odnose na provođenje postupka javne nabave usluga. Međutim, kako bi se ispunio zahtjev da se

nacionalno pravo tumači u skladu s Direktivom 92/50 i zahtjev da zaštita prava pojedinaca mora biti učinkovita, nacionalni sud ima obvezu provjeriti omogućuju li relevantne odredbe nacionalnog prava da se pojedincima prizna pravo na pravni lijek u području provođenja postupka javne nabave usluga. U predmetnim okolnostima nacionalni je sud dužan osobito provjeriti može li se to pravo na pravni lijek izvršavati pred onim istim tijelima koja su za to predviđena u području sklapanja ugovora o javnoj nabavi robe i javnim radovima.

Objavljeno na javnoj raspravi u Luxembourggu 17. rujna 1997.

[Potpisi]

---

* Jezik postupka: njemački

RADNI PRIJEVOD